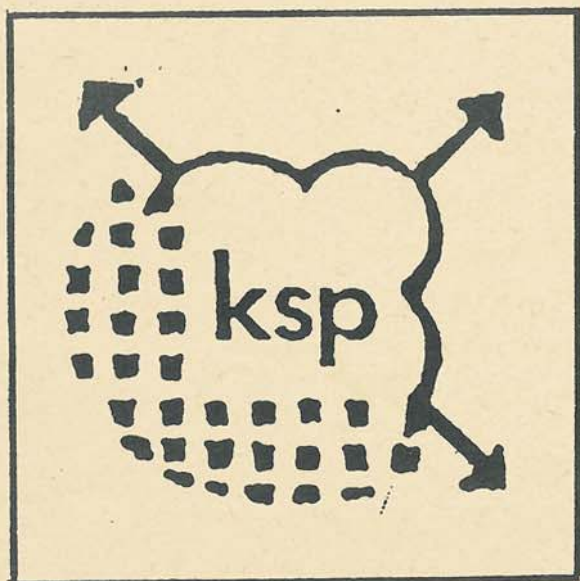
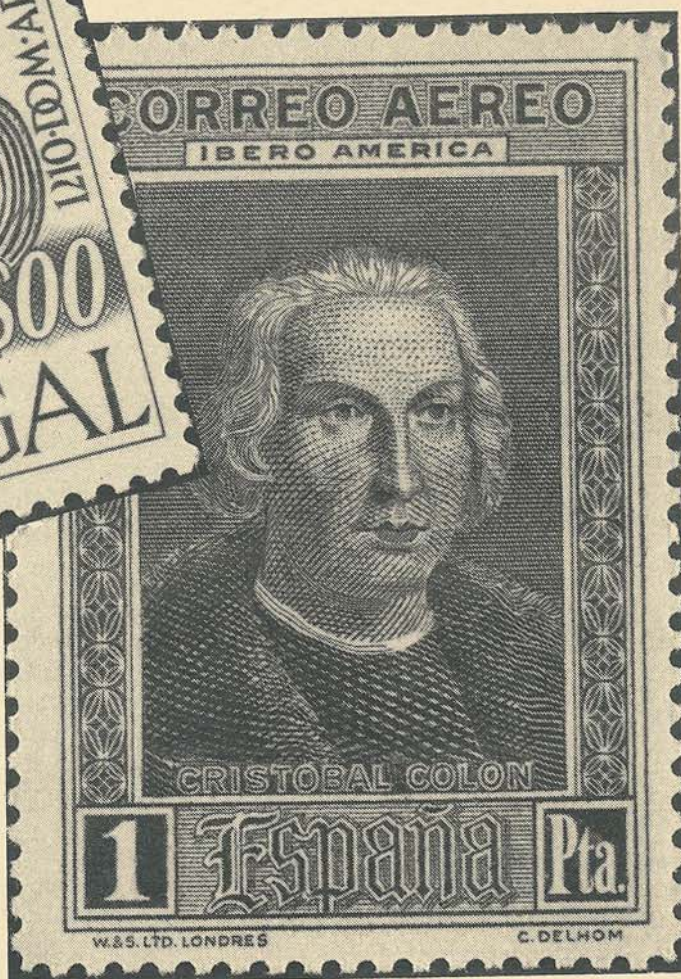

IBERIA

kontaktgroep
spanje ~ portugal

Van het secretariaat

Bijeenkomst op zaterdag 18 september 1993

Op zaterdag 18 september 1993 zal de eerste bijeenkomst na de vakantie plaatsvinden in: het Doopsgezind Remonstrants Centrum, Stadsring 137 te Amersfoort. Telefoon van de zaal 033 - 619318.

De zaal is vanaf 10.00 uur beschikbaar. Aanvang bijeenkomst: 11.00 uur.

De zaal in Amersfoort is te bereiken:

Per auto. De zaal ligt aan de Stadsring. De parkeervakken voor de deur mogen op zaterdag door de leden gebruikt worden. Ook in de achtergelegen straatjes is volop parkeergelegenheid.

Per openbaar vervoer. Vanuit station Amersfoort is de zaal te bereiken met lijn 5 (10 over een heel en 10 over een half uur) en met lijn 6 (5 voor een heel uur en 5 voor een half uur). Mocht u zelf niet over vervoersmogelijkheden beschikken, belt u dan eens een lid bij u in de buurt. Wellicht kunt u dan samen naar deze periodieke bijeenkomst komen. Ook tijdens deze bijeenkomst/ledenvergadering vindt de gebruikelijke veiling plaats (de kavellijst alsmede een biedbriefje wordt u later separaat toegezonden).

Schriftelijk bieden. Leden die niet in de gelegenheid zijn de bijeenkomst/ledenvergadering/veiling bij te wonen, hebben de mogelijkheid om schriftelijk te bieden. De biedbriefjes dienen uiterlijk een dag voor de veiling/bijeenkomst aanwezig te zijn bij de veilingadministratie.

FIRMAPERFORATIES:

EEN VERZAMELGEBIED MET VEEL GATEN

Aanleiding

Op zaterdag 13 februari 1993 heb ik tijdens een bijeenkomst van de filatelistische contactgroep Spanje-Portugal een dialoog gegeven over firmaperforaties. Mede door de aanhoudende en dichte mist werd deze bijeenkomst matig bezocht. Ook op de uitnodiging stond een foutieve aankondiging van het te vertonen thema. Spaanse vervalsingen houdt u nog te goed. Dat onderwerp vergt meer voorbereidingstijd en is absoluut omvangrijker.

Voor degene die niet aanwezig konden zijn, en voor de aanwezigen die toch enig naslagwerk wensen, zal ik hetzelfde 'liedje' nog eens zingen maar dan instrumentaal oftewel zonder al de begeleidende dia's. Toch zult u enkele significante afbeeldingen in het artikel tegenkomen. Ook nieuwe informatie zal ik aan dit artikel toevoegen.

INHOUD

1. INLEIDING/INTRODUCTIE
2. ONTSTAAN
3. GEBRUIK
4. VERZAMELMOGELIJKHEDEN
5. BRONNEN

HOOFDSTUK 1. INLEIDING/INTRODUCTIE

Dit artikel gaat over firmaperforaties, Een andere veel gebruikte term in de filatelie is perfin. Dit woord is een samenvoeging van een gedeelte van een Engelse naam, namelijk perforated insig-na of perforated initials. Duidelijk is dat het hier om perforaties gaat en tevens dat die een beeld(-merk) vertegenwoordigt. Hier bij wordt tegelijk een aantal gebruikelijke perforaties als lijn-, kam- en roulettetanding uitgesloten. Een firmaperforatie komt gebruikelijk midden in het zegelbeeld voor (verschuivingen komen echter veelvuldig voor).

Een perfin laat meestal een of meer initialen zien van een bedrijf die de perforator in gebruik had (of heeft, maar daar kom ik later op terug). Daarnaast komen ook andere afbeeldingen voor zoals monogrammen en cijfers. Het betreft in ieder geval de zegels met gaatjes die tot ongeveer 10 jaar terug als waarde

Drie soorten perfins v.l.n.r. "initialen", "monogram", "cijfers".

loos materiaal uit een verzameling werden verwijderd. Vernietiging vond op grote schaal plaats. Intussen is het tij ten volle gekeerd! Hoe en waarom zal ik nu uit de doeken doen. Hiervoor duiken we eerst in de oude doos.

HOOFDSTUK 2. ONTSTAAN

Aan de wieg van de eerste postzegel stond de Engelsman Sir Rowland Hill. Ongetwijfeld heeft u wel eens van die man gehoord. Zo niet, hij prijkt intussen al op enkele honderden zegels. 'Zijn' eerste zegel verscheen op 6 mei 1840. Intussen toch al weer 153 jaar geleden! Direct daarna volgden andere zegels met ook andere waarden. Er was grote behoefte aan zegels zodat er veel werden gefabriceerd.

Na de ingebruikname van postzegels ontstond er al vrij snel een betrekkelijk groot probleem. Bij de grootverbruikers van zegels werden steeds meer postzegels verduisterd. Met name kantoorklerken vuiden hun schamele loon aan door zegels mee naar huis te nemen. Daar die zegels als wettig betaalmiddel mochten worden gebruikt, om bijvoorbeeld een rekening te vereffenen, dan kunt u zich wel voorstellen dat de zegels verdwenen als sneeuw voor de zon. Er moest dus gezocht worden naar een afdoende oplossing.

In ongeveer dezelfde periode werd, ook door een Engelsman, het perforeren van papier uitgevonden. Nu vinden we dat heel normaal, maar verplaats u zich maar even zo'n 150 jaar terug! Maar het duurde toch nog wel een tijd voordat er sprake was van het perforeren van zegels. In 1859 dacht

men een andere oplossing voor het probleem gevonden te hebben. Middels over- of onderdrukken wilde men de vervreemding te lijf. Al snel bleken de onderdrukken niet controleerbaar. Bij opgeplakte zegels zie je immers geen onderkant. Ook de overdrukken waren geen succes. In ieder geval vond de Britse Postertijen dat. De overdrukken waren zo overdadig van tekst, dat het zegelbeeld nauwelijks zichtbaar meer was. En wanneer dan ook de Britse vorstin in het gelaat getroffen wordt door reclamewensen, dan kunt u zich wel voorstellen dat daar snel een decreet aan te pas is gekomen. Geen opdrukken meer op het gezicht van de vorstin! U proeft het al, ook dit middel bleek geen succes tegen de postzegelverduisteringen.

Op het Engelse eiland leefde in die dagen ook ene Joseph Sloper. Als ingenieur en zakenman had hij diverse patenten van uitvindingen op zijn naam staan. Zo had hij het patent voor de machine die treinkaartjes perforeerde. Patent uit 1868. Door dit project kwam hij in contact met de firma Copestake, Moore & Crampton. Dit bedrijf had weer contacten met de postertijen en grote bedrijven en zo was de link met postzegels snel gelegd. De Britse Postertijen zagen aanvankelijk het perforeren niet zitten. Ook hier woog het beschadigen van het zegelbeeld met de vorstin zwaar. Nadat de goede bedoelingen nogmaals onder de aandacht werden gebracht kreeg Joseph Sloper (what's in a name?) officieus toestemming firmaperforaties in te zetten. Dit was op 15 februari 1868 (onlangs dus het 125-jarig jubileum). Per dienstorder van 1 maart 1869 is het systeem en gebruik officieel erkend.

Een van de eerste perforaties, SM/M van Groot Brittannië

De Britse Postertijen zagen aanvankelijk het perforeren niet zitten. Ook hier woog het beschadigen van het zegelbeeld met de vorstin zwaar. Nadat de goede bedoelingen nogmaals onder de aandacht werden gebracht kreeg Joseph Sloper (what's in a name?) officieus toestemming firmaperforaties in te zetten. Dit was op 15 februari 1868 (onlangs dus het 125-jarig jubileum). Per dienstorder van 1 maart 1869 is het systeem en gebruik officieel erkend.

Onze uitvinder had ook

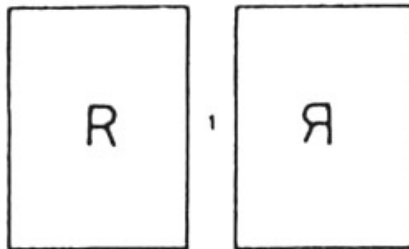
een goede neus als zakenman. Hij richtte een bedrijf op die perforermachines produceerde. In de periode van 1870-1890 werden zijn machines naar vrijwel geheel Europa en Noord en Zuid-Amerika verzonden. België was het eerste Europese land dat een perforator in gebruik kreeg. Dit was omstreeks 1872. Helaas heeft het bedrijf van Sloper een paar voltreffers in de Tweede Wereldoorlog te voorduren gehad. Hierdoor zijn de archieven verloren gegaan. Dit bemoeilijkt het speurwerk, maar anderzijds geeft het weer een extra uitdaging.

HOOFDSTUK 3. GEBRUIK

Zoals in het vorige hoofdstuk al aangegeven, had de firma Sloper het patent op de perforermachines. In het begin perforeerde het bedrijf in opdracht postzegels. Maar dit kostte zoveel tijd en ook organiek leverde het de nodige kopzorgen, zodat uiteindelijk de perforermachines verkocht werden. Eerst alleen in Engeland zelf, later ook in het buitenland. De aanvrager kreeg dan een eigen machine met daarbij een specifieke beeldmerk (=perfin). Er waren twee verschillende typen in omloop. De enkelvoudige perforator met slechts een pons (afdruk van perfin). Daarnaast werd ook de meervoudige perforator gebruikt. Bij die laatste waren meerdere ponsen op hetzelfde apparaat aanwezig. De methode die hieraan ten grondslag ligt, is in principe dezelfde als onze huidige perforator. Een apparaat dat twee of meer grotere gaten in papier maakt om het opbergen in bijvoorbeeld ordners mogelijk te maken. Het systeem is dus vergelijkbaar met een pen-gat verbinding. Bij perforermachines is alleen de pen veel kleiner en tevens hol. Het heeft scherpe randen die door het papier snijden. Het was dan ook mogelijk meerdere zegels tegelijk te perforeren. Men plaatste dan enkele vellen onder de perforator. Ook kon een zegelvel gevouwen worden, waardoor het mogelijk werd sneller een vel te voorzien van firmaperforaties. Met name door die laatste methode kwam een perfin in verschillende standen in een zegelvel. De perfin kon daardoor ook kopstaand, spiegelbeeld en spiegelbeeld kopstaand worden afgedrukt. Daarbij ook nog de mogelijkheden die bij een dwarse perforatie kunnen ontstaan opgeteld, zit je al op acht verschillende verschijningsvormen! Zie hiervoor de afbeelding 'Verschijningsvormen van perfins'.

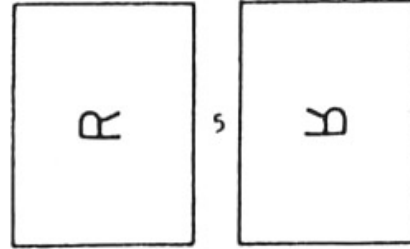
VERSCHIJNINGSVORMEN VAN PERPINS

Zegel gezien van de
voorzijde achterzijde

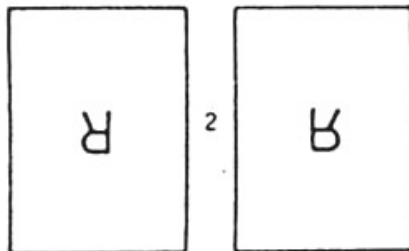

normaal

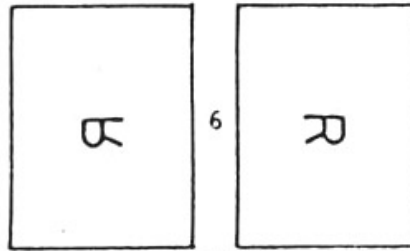
Zegel gezien van de
voorzijde achterzijde

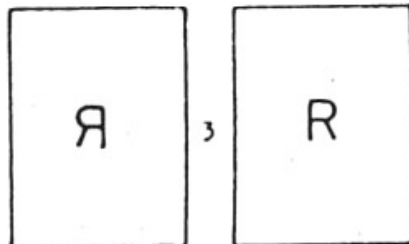
dwars
letters liggend op de
linkerzijde

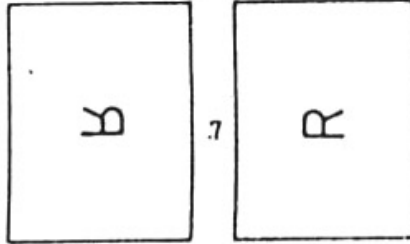
kopstaand

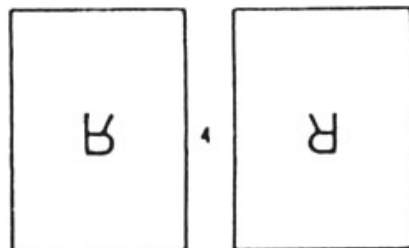
dwars
letters liggend op de
rechterzijde

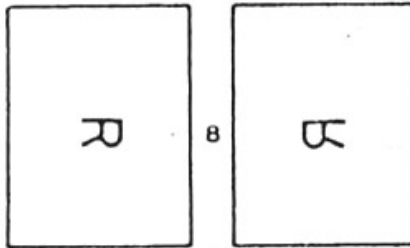
spiegelbeeld

dwars omgekeerd
letters liggend op de
linkerzijde

spiegelbeeld kopstaand

dwars omgekeerd
letters liggend op de
rechterzijde

© GJS 1985

Om echter een perforeermachine te mogen gebruiken, had men eerst toestemming nodig van de posterijen van het land waarin de perfin gebruikt moest gaan worden. De meeste aanvragen werden positief beantwoord. Wel werden er soms voorwaarden gesteld aan de afmetingen van een perfin. Zo zijn perfins in de

USA officieel vanaf 8 mei 1908 toegestaan, maar de perfins mochten niet groter zijn dan 1/2 inch (ongeveer 13 mm) in het vierkant. Tevens mochten de afzonderlijke gaatjes weer niet groter zijn dan 1/32 inch (ca. 0,8 mm).

Een gespecialiseerde verzamelgebied in de perfinwereld is de perfin die is aangebracht in een roltandingzegel. In Nederland is omstreeks 1924 een postzegelplakmachine (POKO=Porto Kontrol Machine) ingevoerd en in gebruik genomen. Daarna volgden meer van dergelijke apparaten. Zo'n apparaat plakte dus een zegel op een poststuk. In de twintiger jaren waren de meeste rolzegels voorzien van een perfin.

Het gebruik van perfins was vooral weggelegd voor grotere bedrijven en instellingen. Het zijn met name banken, verzekeringsmaatschappijen, grotere commerciële bedrijven, officiële regeringsinstellingen en spoorwegen die een perforeermachine gebruikten. In het begin met duidelijk de bedoeling om verduistering tegen te gaan, later kwam ook de reclamemogelijkheid nadrukkelijker naar voren.

Om een indruk te krijgen van het gebruik van perfins laat ik onderstaand een overzicht zien van de uitgifte in enkele landen. Het betreft verschillende beeldmerken!

Engeland	30.000	
Duitsland	20.000	
USA	7.000	
Denemarken	1.000	
Nederland	900	(w.o. O.G.)
Spanje	400	
Canada	320	
Portugal	230	
Noorwegen	100	
Griekenland	14	
Rusland	10	

Een globale schatting van de totaal gebruikte beeldmerken laat zien dat er nu ongeveer 120.000 verschillende bekend zijn. En dan heb ik het nog niet over de diverse zegels waarin zo'n perfin is gebruikt, alsmede laat ik buiten beschouwing de verschillende standen. Een enorm gebied waar je je als perfinverzamelaar al snel enige beperkingen moet opleggen.

Zoals u ziet zijn het soms gigantische aantallen. Van Duitsland en Engeland is men nog volop bezig de perfins te catalogiseren. De aantallen zijn daar dan ook indicatief. Van de andere landen is intussen meer bekend. Dit houdt niet in dat er geen nieuwe perfins ontdekt worden. Integendeel zelfs. Door de toegenomen belangstelling worden steeds weer nieuwe ontdekkingen gedaan. Daarbij komt ook dat de gebruiker vaak niet bekend is. Het was immers een 'must' om de zegel van een poststuk te halen, waardoor een spoor naar de gebruiker werd afgesneden. Gelukkig zijn de inzichten wat dat betreft ook gewijzigd. De combinatie perfin-envelop geeft de mogelijkheid de gebruiker positief te identificeren. Maar intussen zitten we wel met een hiaat in de kennis.

Vanaf 1875 tot 1975 was het in Nederland officieel toegestaan om perfins aan te brengen. Oogluikend werd het daarna nog toegestaan, maar in 1986 kwam daaraan een einde. Er zijn nog steeds landen die het gebruik van perforeermachines toestaan en waar ook nog gebruikers zijn. Nog steeds ontvang ik recente zegels van Engeland (m.n. Machins) en USA met een perfin. Maar in het algemeen zitten we wel in de nadagen van het gebruik van de perfin.

PORTUGAL

In het overzicht van de landen met de gebruikte/bekende perfins staat Portugal met een aantal van zo'n 230 stuks. Dit totaal is eigenlijk niet correct. Ongeveer 40 hiervan staan wel genoemd in de catalogus van Portugese perfins (in het Portugees: perfuracoes de selos) van R.P. Everett, maar tot op heden is nog geen zegel met die afbeelding gevonden. Dat heeft te maken met het feit dat de gebruiker wel toestemming heeft gevraagd en gekregen van de Portugese PTT maar (mogelijk) nooit tot gebruik van een perforeermachine is overgegaan. Maar tevens bestaat de mogelijkheid dat in uw verzameling of schoenendoos de oplossing te vinden is.

Volgens de circulaire no. 13 gedateerd 5 april 1884 werd het mogelijk perfins te gebruiken. In het begin waren alleen de zogenaamde telegraaf-sterren als perforatie in gebruik. Vanaf ongeveer 1890 komen de eerste 'echte' perfins. Maar niet alleen in het moederland zijn de perfins gebruikt. Ook zijn ze bekend van Angola, Azoren, Funchal en Lorenzo Marquez. Zo'n 15 ver-

schillende perfin worden tot op de dag van vandaag nog steeds gebruikt.

De Portugeze PTT stelt als voorwaarde dat elk jaar opnieuw een verzoek voor gebruik moet worden ingediend. Hierdoor is een goed overzicht van de in dit land gebruikte perfin. Portugal heeft ook nauwelijks schade ondervonden van de Spaanse Burgeroorlog en de Tweede Wereldoorlog. Van de 1/4 van de 230 perfin is de gebruiker (nog) niet bekend.

Tot nu toe is er onvoldoende bewijs voorhanden om te

stellen dat in Portugal een postzegelplakmachine in samenhang met een perfin is ingezet. Onlangs kwam ik wel enkele postzegels met een POKO-achtig uiterlijk tegen. Het is de H.B.C.-perfin. Gebruiker was Henry Burnay & Companhia te Lissabon. Mocht hierover meer bekend worden dan hoort u van me.

SPANJE

Op het Spaanse grondgebied zijn meer perfin in gebruik geweest. Wellicht een (postaal) actiever land, maar laten we het er maar op houden dat het hoe dan ook groter is. Met ongeveer 400 verschillende perfin van het moederland en Spaans Marokko slaat het geen gek figuur. Echter door het ontbreken van een jaarlijkse

meldingsplicht en de catastrofale invloed van de Spaanse Burgeroorlog en de Tweede Wereldoorlog is van slechts circa 50% bekend wie de gebruiker is geweest. De Spaanse archieven zijn geen hulpmiddel (meer) bij het uitzoeken van de gebruikers.

Blijkens een brief van de Spaanse Posterijen van 11 januari 1889 was het toegestaan firmaperforaties te gebruiken. De eerste gebruiker was waarschijnlijk de bankinstelling Credit Lyonnais van Barcelona. De postzegelserie van 1889-1899 met de beeltenis van Alfonso XIII (de zogenaamde babykopjes) was de eerste serie die met perfin voorzien werden. Ook enkele eerdere zegels kennen een perforatie, maar het betreft dan meestal een grote T met daarachter de cijfer 1 t/m 6. Dit zijn telegraafontwaardingen, waarbij cijfer 1 voor Madrid staat. De anderen zijn nog niet achterhaald. Identificatie wordt in Spanje extra bemoeilijkt door de slechte en vette afstempeling. Plaats en datum zijn daarom vaak moeilijk of helemaal niet te herkennen.

Voor zover nu bekend zijn er geen postzegelplakmachines in samenhang met perfins in roulatie geweest. Ook zijn er geen perforeermachines meer in gebruik. Wanneer hieraan precies een eind is gekomen en waarom is mij nog niet bekend.

HOOFDSTUK 4. VERZAMELMOGELIJKHEDEN

De mogelijkheden om perfins te verzamelen zijn legio. Om u een idee te geven, vindt u onderstaand een, niet volledige, opsomming van de manieren hoe u perfins kunt verzamelen.

1. Wereldverzameling: gelet op aantallen praktisch vrijwel onuitvoerbaar
2. Per land
3. Thematisch: bijvoorbeeld banken, bedrijfstype en spoorwegen
4. Per plaats of regio: Barcelona of Azoren
5. Per bedrijf: bijvoorbeeld Hotel Mundial te Lissabon of Philipsvestigingen o.a. Madrid en Eindhoven
6. Middels periode van uitgifte
7. Per zegeltype (o.a. Ceres-zegels)
8. Combinaties van bovenstaande mogelijkheden

Daarnaast kan men zich ook verder verdiepen in firmaperforaties waarbij bijvoorbeeld de acht verschillende verschijningsvormen (standen) worden verzameld. Ook kan men een keus maken of er op poststuk of los verzamelt wordt. Echter zult u zich wel steeds moeten afvragen of u voldoende materiaal kunt bemachtigen, waarmee u een verzameling kunt opzetten. In het volgende hoofdstuk kom ik daar op terug.

HOOFDSTUK 5. BRONNEN

Met dit hoofdstuk wil ik mijn algemeen verhaal over perfins afsluiten. Eerst wil ik iets vertellen over het verkrijgen van die bijzondere zegels met de gaatjes. Daarna enkele informatiebronnen en verenigingen

Het verkrijgen van perfins gaat eigenlijk op dezelfde wijze als alle andere zegels. Beurzen aflopen, collega-verzamelaars attenderen en zondig eens een veilingcatalogus doornemen. Op die manier kunt u in het bezit komen van perfins. Alleen is het qua prijsstelling een kwestie van vraag en aanbod. De laatste jaren bestaat er ook in Nederland veel belangstelling. Zoals gebruikelijk voor postzegelverzamelaars is het eigen land favoriet. Veel andere landen zijn goed te verkrijgen. Hierbij is te denken aan: Engeland, Duitsland, Australië en USA. Met weinig geld kunt u daarmee een aantrekkelijke verzameling opzetten. De prijzen lopen uiteen van f 0,05 tot f 0,40 per stuk.

De prijs is dan afhankelijk van het land van uitgifte. Oude zegels hebben gemiddeld een waarde die te vergelijken is met de **marktwaarde** van de 'normale' zegels. Deze stelregel gaat echter niet altijd op. Ook in oudere zegels komen soms veelvuldig perfins voor. Dit is het geval bij enkele Nederlandse POKO's. De marktwaarde is dan niet meer dan 25% van de NVPH-catalogus. Anderzijds kan er in dubbeltjesgoed ook een perfin zitten die uiterst zeldzaam is. Al met al een materie die moeilijk in de vingers te krijgen is. Ook voor de vergevorderde perfinverzamelaar! Naast het kopen van perfins kunt u ook weer eens lekker aan het **ruilen** slaan. Wanneer u ruilmateriaal ter beschikking heeft, is ruilen heel goed mogelijk. Meestal op basis 1:1. Ruilpartners vindt u via **gespecialiseerde verenigingen** en mogelijk onder collega-verzamelaars. Of plaats eens een **ruiladvertentie** in een postzegelblad.

Een aantal gespecialiseerde perfinverenigingen zijn:

Perfin Club Nederland, secretaris W.F. Baekers, Postbus 3052 5003 DB Tilburg 013-637934 (kwartaalblad 'Perfinpost', 4 maal per jaar bijeenkomst te Amersfoort met veiling, rondzending: f25,00 per jaar, ongeveer 200 leden)

The Perfin Club, secretaris R.W. Smith, R.R. 1, Box 5645 Dryden, ME 04225 USA (maandblad 'The Perfins Bulletin', uitgebreide uitgiftelijst: \$15,00 per jaar, ongeveer 800 leden)

Perfin Society in Engeland

Australien Perfin Society

Canadian Perfin Club

In Portugal en Spanje zijn helaas geen perfinverenigingen.

Belangrijke literatuur over perfins:

* 'Perfinpost' zie boven

* 'The Perfins Bulletin' zie boven

* 'A catalogue of the Perfins of Portugal and Portuguese Overseas Provinces' R.P. Everett 1988

* 'A catalogue of Spanisch Perfins' R.P. Everett 1988

* 'Catalogo de Sellos Perforados de Espana' Florentino Perez Rodriquez 1987

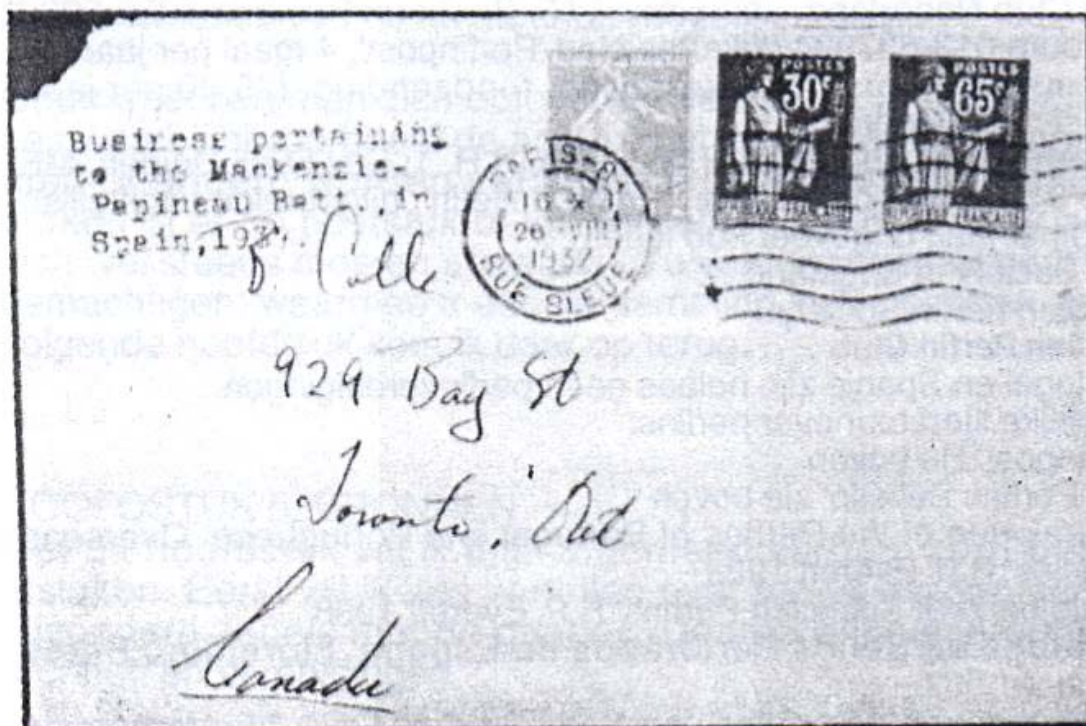
* 'Catalogus van de perfins van Nederland en OG', J.L. Verhoeven Perfin Club Nederland 1991

Zoals u merkt is er toch al enige informatie over perfins bijeengebracht. Toch ontbreken er veel gegevens, bijvoorbeeld over de gebruikers van de Spaanse perfins. Mocht u in uw verzameling van Portugal en/of Spanje informatie (perfin op brief?) hebben, dan zou ik dat graag van u vernemen. Neemt u dan contact met mij op. Wilt u meer of aanvullende informatie dan kunt u mij ook benaderen. Onder het motto '**er zit gelukkig veel papier tussen de gaten**' zal ik een volgende keer uitgebreider ingaan op de perfins van Spanje en Portugal.

Louis Zandbergen, Reigerstr. 40, 7731 ZS Ommen. Tel. 05291-56358

PARIS-83/RUE BLEU

Wanneer men als Spanje-verzamelaar op de een of andere manier bezig is met een stukje posthistorie, dan heeft men meestal extra veel aandacht voor brieven (enveloppen) dit in verband met frankering en stempels. Het is voor velen van ons dikwijls een stukje routine. Toch kunnen we, als gevolg van het feit dat we niet alles kunnen weten, soms iets bijzonder interessants missen. Zo dient de verzamelaar die bezig is met de Spaanse Burgeroorlog ook aandacht te schenken aan Franse brieven. Het is beslist de moeite waard om bij ons zoeken ook Franse brieven te inspecteren, want die kunnen soms wel eens een verrassing opleveren

Wanneer u toevallig een enveloppe tegenkomt met een stempel als hierbij afgebeeld: dubbelringstempel met rechts vlag. Boven in de dubbelring: "PARIS-83" en onderin "RUE BLEU", terwijl de datum in het centrum, ligt in **augustus of september 1937**, dan hebt u iets bijzonders te pakken. Wat is het geval?

Tijdens de Spaanse Burgeroorlog van juli 1936 tot en met april 1939 kreeg de Republikeinse regering in het bijzonder veel steun van buurland Frankrijk. Dit land hielp met geld en goederen en.... mankracht, want een groot

deel van de vrijwilligers in de bekende Internationale Brigades bestond uit Fransen.

Toen de Nationalistische troepen van Franco het Belchite-offensief wonnen, waardoor het Republikeinse gebied aan de Middellandse Zee in twee afzonderlijke stukken werd gesplitst werd besloten dat de post voor en van Internationale Brigadiers van Barcelona via Parijs zou gaan lopen. Deze postdienst die heeft gefunctioneerd van begin augustus 1937 tot half mei 1938 werd "gesponserd" door Fransen en kreeg de naam "**Courrier Service**".

In Parijs bevond zich een "**Comité International d' aide au Peuple Espagnol**" gevestigd: 1, Cité Paradis, Paris (11c). Over dit adres liepen alle zendingen

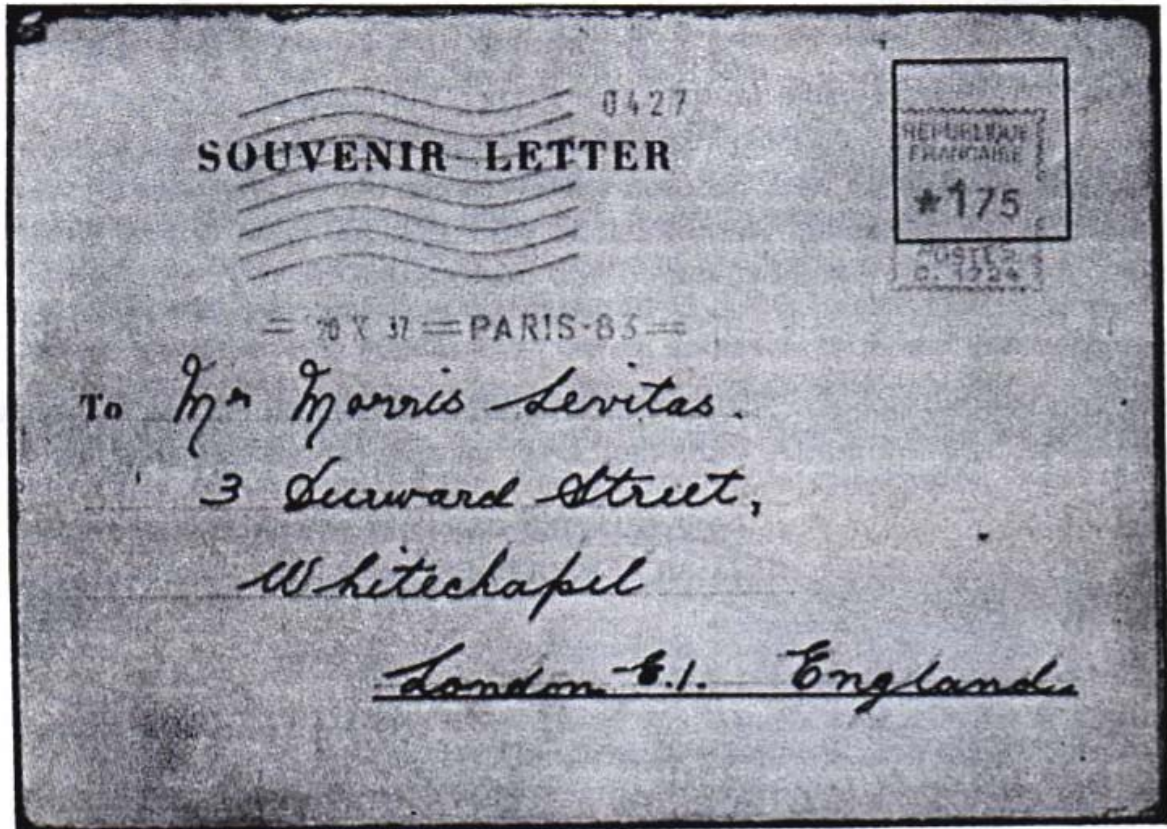
voor en van Internationale Brigadiers, aanvankelijk alleen goederen. Vanaf augustus 1937 ging men via dit adres ook post verzorgen.

Brigadiers die naar een adres buiten Spanje post wilden versturen dienden hun brief in ongezegelde envelop bij hun veldpost in te leveren. Deze post ging naar Barcelona, alwaar gecensureerd werd en vervolgens via koeriers over de Franse grens naar Parijs.

Door vrijwilligers van de genoemde hulpdienst werd in de periode vanaf half augustus tot en met september 1937 deze post voorzien van Franse frankeerzegels. Daarna werd de post verzonden via het postkantoor aan de Rue Bleu (Paris-83), dat speciaal beschikbaar was gesteld voor de post van de I.B.

Om onbekende reden verviel vanaf oktober 1937 het plakken van Franse frankeerzegels en werden de brieven voorzien van een machinestempel als hierbij getoond.

De frankering was meestal 1,75 franc. Het machinestempel toont links de golvende lijnen van de vlag, daaronder de datum en "**PARIS-83**". Rechts een getand vierkant met daarin "**REPUBLIQUE FRANCAISE**", een ster met daarachter de frankeerwaarde en daaronder "**POSTES**" gevolgd door de code "**C. 1724**" of "**C. W006**". Deze laatste codes zijn van groot belang om-

dat die alleen werden gebruikt voor IB-post.

Deze "Courrier Service" duurde tot midden mei 1938. Daarna waren de postverbindingen in De Republikeinse zone weer zodanig georganiseerd dat deze hulppost niet meer noodzakelijk was.

Voor geïnteresseerden is het uiteraard belangrijk om deze achtergronden te weten, omdat een envelop die aan de bovenomschreven beschrijving voldoet, dan toch een interessant stukje postgeschiedenis met zich mee draagt.

C.L.Minderaa

Boekbespreking

Postal History of the Spanish Civil War 1936-'39.

Het zijn alleen de ouderen onder ons, die uit eigen herinnering nog gegevens kunnen putten van die verschrikkelijke burgeroorlog die Spanje trof net voor het uitbreken van de 2e wereldoorlog. Zoals u weet –of als Iberia-verzamelaar zou moeten weten– was het geen burgeroorlog in de exacte betekenis omdat ook personen van andere nationaliteiten deelnamen. Dat is te vinden in "A Guide to the Postal History of the Spanish Civil War 1936-1939" uitgegeven door de gespecialiseerde Spanje- en Koloniën handelaar Ronald G. Shelley. Dit fascinerende werk is in delen gepubliceerd, ieder deel met een onderzoek van een ander onderwerp.

Tot op heden zijn er al 45 delen verschenen die een groot aantal thema's behandelen, inclusief de Nationalistische en Republikeinse frankerzegels en bijzondere uitgiften, postdiensten voor het leger, de marine en de luchtmacht van beide zijden. Onderwerpen als gevangenis-schepen, concentratiekampen, gevangissen en censuur in allerlei gedaanten komen aan de orde.

Er zijn delen over propagandafolders, separatistenbewegingen, het hoofdkwartier van generaal Franco, hospitalen, oorlogstoeslag-zegels, belastingzegels gebruikt voor frankering, vluchtelingenkampen in Frankrijk, medische hulp uit andere landen, het Rode Kruis en de bekende Internationale Brigades en de Blauwe Divisie.

De nadruk leggend op de internationale betrokkenheid, zijn er delen gewijd aan de Italianen, Ieren en Portugezen in Spanje en daarbij gegevens van Duitse, Italiaanse, Franse, Amerikaanse en Engelse oorlogsschepen in Spaanse wateren. In theorie waren de buitenlandse oorlogsschepen er alleen maar bij tijden aanwezig om de belangen van hun eigen landgenoten in Spanje te beschermen, maar de vlooteenheden waren niet van de categorie 'kanonneerbootjes'.

Deel 4.13 bijvoorbeeld onthult dat bij verschillende gelegenheden de machtige slagkruisers "Repulse" en "Hood" dienst deden in dat gebied. Ook de kruisers "Arethusa", "London", "Sussex", "Amphion" en "Galathea", vermeerderd met ±50 torpedojagers, een hospitaalschip en verschillende hulp- en bevoorradings-

schepen. Met bases in Gibraltar en op Malta was de Middellandse Zee een natuurlijk domein voor de Britten en meneer Shelley rapporteert over Britse schepen die patrouilleerden van de Portugese kust tot even voorbij Malaga en verantwoordelijk waren voor het vervoer van post en voorraden naar belegerde kustplaatsen en het evacuëren van landgenoten die in de vuurlinies raakten.

Een uittreksel uit de 'Majorca Sun' in februari 1937 berichtte: "Een vertoning van onverminderde interesse in de laatste maanden, is de Baai van Palma met de oorlogsschepen. Sinds juli is er geen dag voorbijgegaan dat er niet een aantal grijze oorlogsschepen voor anker lagen te dobberen achter de pier... Vaste bezoekers waren die van Engeland, Frankrijk, Italië, ofschoon meerdere keren de Duitse hakenkruisvlag en de Amerikaanse Sterren en Strepen hun kleuren toevoegden aan het uitzicht."

De delen kosten £ 1,25 of £ 2,00 en de 45 delen samen in een 4-ringsband kunnen worden besteld voor £ 62,00.

Besteladres: Mr. R.G.Shelley, 9 Chanctonbury Road, Hove, East Sussex BN3 6EL.

(Bron: Goeddeels uit Stamp Lover, 85e editie, april 1993.)

nis te gelde kan/kunnen worden gemaakt. Zij kan ook haar globale oordeel geven over de te verwachten opbrengst van de aan haar getoonde objecten, maar zij is bevoegd, zonder opgave van reden hier niet op in te gaan.

2. De Commissie heeft het recht géén advies en/of taxatie uit te brengen over objecten die vallen buiten het verzamelgebied van Iberia.

3. In het advies, dat schriftelijk zal worden vastgelegd, zal een omschrijving worden gegeven van het object, samen met een beoordeling van de kwaliteit en de eventuele zeldzaamheid van de zegels of stukken e.d.

4. De taxaties en/of adviezen van de Commissie zijn geheel vrijblijvend en binden noch de Commissieleden, noch Iberia, noch de aanvrager van het advies.

Artikel 3.

KOSTEN

1. Alle door de Commissie gemaakte kosten zijn voor rekening van de aanvrager. De Commissie verstrekt aan de aanvrager een raming van de kosten en vraagt, onder toezending van een afschrift van dit reglement, schriftelijk instemming daarmee, alvorens de Commissie met haar werkzaamheden aanvangt.

2. Indien aan aanvrager besluit het object te verkopen via Iberia, door het object, eventueel een deel ervan of enkele losse stukken, aan te bieden op de veiling, dan gelden op dat moment de bepalingen van het veilingreglement.

Artikel 4.

SLOTBEPALINGEN

1. In alle gevallen waarin dit reglement niert voorziet, beslist het bestuur van Iberia.

2. Dit reglement treedt in werking op 24 april 1993